

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Broj XLIV–XLV / 2019
Bilten o procesu pregovora
o pristupanju Srbije Evropskoj uniji

GRAĐANSKI PROSTOR U SRBIJI – SVE KRAĆI PUT OD BRANITELJA LJUDSKIH PRAVA DO IZDAJNIKA JAVNOG INTERESA

TEMA BROJA STR. 3–5

INTERVJU STR. 6–7

Nj. E. Oana Kristina Popa, ambasadorica Rumunije u Srbiji

KOLUMNA STR. 8–9

Ekološke poruke iz Brisela – Za odbranu svojih reka

AKTUELNO STR. 14–15

Evropske brige i napredak – Zaključci Evropskog saveta...

PREDSTAVLJAMO STR. 16

Projekat „YOU4EU – Učešće građana 2.0“

29. novembar **Evropski parlament usvojio rezolucije o Srbiji i zemljama Zapadnog Balkana**
Srbija je ostvarila napredak u ekonomskim reformama, ali je od ključnog značaja da se u oblasti pravosuđa, suzbijanja korupcije i slobode medija ostvare opipljivi rezultati, ocenjuje se u Rezoluciji o Srbiji koju su poslanici Evropskog parlamenta usvojili 29. novembra u Briselu. U EU su usvojene i rezolucije o Kosovu*, Crnoj Gori, Makedoniji i Albaniji. [Više...](#)

10. decembar **Srbija u Briselu otvorila poglavlja 17 i 18**
Na Međuvladinoj konferenciji u Briselu, Srbija je otvorila dva nova poglavlja u pregovorima o članstvu sa Evropskom unijom. Otvorena su poglavlja 17 – ekonomska i monetarna politika i 18 – statistika. U dosadašnjem procesu pristupanja EU, Srbija je otvorila 16 poglavlja, od kojih su dva privremeno zatvorena. [Više...](#)

19. decembar **Srbija postala punopravna članica CERN-a**
Srbija je postala 23. punopravna članica Evropske organizacije za nuklearna istraživanja (CERN), što je uz Izrael, Švajcarsku i Norvešku, čini četvrtom zemljom koja je u toj naučnoj organizaciji, a nije članica EU. Članstvo u CERN-u omogućuje da studenti i profesori iz Srbije rade istraživanja na svetskom nivou u Srbiji, kao i da domaća privreda učestvuje u većem obimu u projektima u CERN-u. [Više...](#)

19. decembar **EU i Srbija potpisali paket IPA 2017 od preko 97 miliona evra**
U Briselu je 19. decembra potpisan deo Instrumenta pretpristupne pomoći za 2017. godinu u iznosu od preko 97 miliona evra. Novac će biti iskorišćen za projekte i reforme u oblasti energetike i zaštite životne sredine, kao i za učešće u EU programima kao što su: Cosme, Horizont 2020, Erasmus+. [Više...](#)

IMPRESUM

Izdavač: Beogradska otvorena škola (BOŠ)
Masarikova 5/16, 11000 Beograd, Srbija
www.bos.rs

Urednici: Jelena Babić, Vladimir M. Pavlović, Jelena Jorgačević,
Milica Mijatović, Tamara Arsić

Autori: Ana Stevanović Zdravev, Predrag Momčilović, Milica Mijatović, Aleksandra Đurović, Jelena Manić Radoičić, Tamara Arsić, Marija Todorović

Lektura: Marijana Milošević

Objavlivanje elektronskog biltena „Progovori o pregovorima” podržala je Fondacija za otvoreno društvo u Srbiji. Stavovi izneti u ovom biltenu nisu nužno stavovi Fondacije za otvoreno društvo. Beogradska otvorena škola odgovorna je isključivo za iznete informacije. Za stavove i informacije u autorskim tekstovima i intervjuima odgovorni su sami autori, odnosno intervjuisane osobe.

Građanski prostor u Srbiji

SVE KRAĆI PUT OD BRANITELJA LJUDSKIH PRAVA DO IZDAJNIKA JAVNOG INTERESA

Standardi za uključivanje civilnog društva u proces kreiranja politika treba da budu ujednačeni na svim nivoima vlasti, a ne da se, kao što je sada slučaj, u kreiranju pojedinih zakona javnost potpuno isključi iz dijaloga, što je direktno kršenje postojećeg zakonskog okvira.

Zajednički konsultativni odbor za civilno društvo (*Joint Consultative Committee – JCC*; u daljem tekstu Odbor) održao je Sedmi sastanak 23. oktobra 2018. godine, što je ujedno bio i poslednji sastanak Odbora u prethodnoj godini. Ukupno osamnaest članica i članova Odbora, predstavnika civilnog društva, poslodavaca i sindikata iz Srbije i EU, raspravljalo je o trenutnom napretku u procesu pregovora za pristupanje Srbije Evropskoj uniji (EU). Naročiti tematski fokus sastanka bio je na socijalnoj politici i politici zapošljavanja koje razmatra Poglavlje 19, kao i na planiranju korišćenja Instrumenta za pretpristupnu pomoć 2021-2027 (IPA II). Tokom zasedanja Odbora, održan je i sastanak posvećen delovanju civilnog društva u Srbiji, na kome su, pored predstavnika Odbora, učestvovali i predstavnici organizacija civilnog društva iz Srbije.

Na sastanku Odbora su predstavljani izveštaji Smanjenje siromaštva i jednake mogućnosti u socijalnoj politici i zapošlja-

vanju u Srbiji, Jednake mogućnosti i smanjenje nejednakosti u polju zapošljavanja i socijalne politike, kao i izveštaj Građanski prostor u Evropskoj uniji i Republici Srbiji. Na kraju sastanka, Odbor je usvojio Zajedničku deklaraciju u kojoj su se našle preporuke formirane na osnovu ovih izveštaja i zaključaka članova Odbora nakon održanog sastanka. Deklaracija donosi preporuke namenjene institucijama Evropske unije i Republike Srbije u odnosu na poboljšanje kvaliteta procesa pregovora s EU, kao i na unapređenje prostora za upražnjavanje građanskih prava i sloboda.

U nastavku teksta su **predstavljani ključni zaključci sa sesije posvećene građanskom prostoru i civilnom društvu u Srbiji**, kao i preporuke iznesene u pomenutom istraživanju o civilnom društvu i zaključnoj Deklaraciji Odbora.

Vladavina prava na sve daljem rastojanju

Otvaranje dva nova poglavlja u Pregovorima (Poglavlje 13 – Ribarstvo i Poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe) ocenjeno je kao pozitivno. Ipak, napori koji se ulažu u ispunjavanje prelaznih odredbi postavljenih poglavljima koja se odnose na vladavinu prava nedovoljni su, i s toga se pozivaju institucije Srbije da posebnu pažnju posvete poglavljima 23 i

24 (Pravosuđe i osnovna prava; Pravda, sloboda i bezbednost). Kako bi se ostvario napredak u ispunjavanju odredbi zadatih akcionim planovima za ova poglavlja, neophodno je unaprediti institucionalni dijalog s civilnim društvom – predstavnicima privrede, sindikata i poslovnih udruženja, te organizacijama civilnog društva.

Ipak, upravo je u ovom delu zabeleženo najviše izazova. S jedne strane, pravni okvir za učešće građana u javnom dijalogu je unapređen, ali je u praksi taj dijalog neretko izostavljen. Tokom 2018. godine od ukupno 82, čak 28 zakona je izglasano po hitnoj proceduri, predlozi zakona dospevaju u Narodnu skupštinu bez prethodne javne rasprave, izbor predstavnika civilnog društva koji učestvuju u kreiranju politika često nije dovoljno transparentan, a komentari civilnog društva na predloge javnih politika često ostaju bez ikakve povratne informacije od strane predlagača zakona. Zbog toga se u Deklaraciji ističu preporuke odgovornim institucijama u Srbiji da unaprede mehanizme za saradnju s civilnim društvom tako što će se kreirati Savet za saradnju s civilnim društvom u Vladi Republike Srbije, imenovati osobe za kontakt u Skupštini i drugim institucijama javne uprave, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. Standardi za uključivanje civilnog društva u proces kreiranja politika treba da budu ujednačeni na svim nivoima vlasti, a ne da se, kao što je sada slučaj, u kreiranju pojedinih zakona javnost potpuno isključi iz dijaloga, što je direktno kršenje postojećeg zakonskog okvira (primer: izmene Zakona o Bezbednosno-informativnoj agenciji i Posebnog zakona o gradnji stanova za pripadnike vojske, policije i službi bezbednosti).

Tokom sastanka su još jednom istaknute obaveze koje Vlada Republike Srbije nije ispunila – Strategija za podsticajno okruženje za civilno društvo nije donesena niti postoji informacija kada će se to desiti, sistem javnog finansiranja civilnog društva je netransparentan i nepredvidiv, pošto se po istom osnovu finansiraju i pojedini pružaoci usluga iz javnog sektora, sportska udruženja i verske zajednice, iako se oni finansiraju i iz drugih budžetskih linija. To dovodi do toga da se ne zna tačan budžet namenjen za javno finansiranje civilnog društva, kriterijumi za dodeljivanje sredstava često nisu poznati unapred ili nisu dovoljno jasni, sredstva za finansiranje civilnog društva ne prate potrebe iznesene u javnim politikama (strategijama i planovima).

Ozbiljno ugrožena sloboda izražavanja u Srbiji

Prethodno su izneti samo neki od primera koji su predstavljeni u Izveštaju **Građanski prostor u Evropskoj uniji i Republici Srbiji**, a ukazuju na rascep u dijalogu između institucija i civilnog društva. Ono što se beleži kao najveća poteškoća za građanski prostor jeste nedostatak napretka u polju slobode izražavanja i medija.

S jedne strane, pravni okvir za učešće građana u javnom dijalogu je unapređen, ali je u praksi taj dijalog neretko izostavljen. Tokom 2018. godine od ukupno 82, čak 28 zakona je izglasano po hitnoj proceduri, predlozi zakona dospevaju u Narodnu skupštinu bez prethodne javne rasprave, izbor predstavnika civilnog društva koji učestvuju u kreiranju politika često nije dovoljno transparentan, a komentari civilnog društva na predloge javnih politika često ostaju bez ikakve povratne informacije od strane predlagača zakona.

U Deklaraciji, Odbor EU – Srbija zaključuje da je nepohodno osigurati poštovanje nezavisnog rada novinara i slobode medija. Poslednje istraživanje Kontrola i sloboda medija, koje je u 2018. godini sprovedla Fondacija „Slavko Ćuruvija”, donosi svedočenja novinara koji potvrđuju da najsnažniji uticaj na uredništvo medija u Srbiji potiče od zvaničnih institucija i političkih partija. U istraživanju je učestvovalo 177 novinara i medijskih radnika među kojima ¾ negativno ocenju stanje slobode medija u Srbiji. Čak je 69% njih istaklo da se susrelo s nekom vrstom pritiska počinjenim od strane predstavnika vlasti. O negativnim tendencijama za rad novinara svedoče i druga istraživanja lokalnih i međunarodnih organizacija o kojima je ranije već bilo pisano (Biro za društvena istraživanja, Reporter bez granica, *Freedom house*, Izveštaj Evropske komisije o Srbiji za 2018. godinu i drugi).

ZAJEDNIČKI KONSULTATIVNI ODBOR CIVILNOG DRUŠTVA

Zajednički konsultativni odbor civilnog društva između Srbije i EU (*EU-Serbia Civil Society Joint Consultative Committee - JCC*) je telo koje je sastavljeno od predstavnika Evropskog ekonomskog i socijalnog komiteta (EESK) i predstavnika socijalnih partnera i organizacija civilnog društva u Republici Srbiji. Zajednički konsultativni odbor promovise dijalog i saradnju između ovih subjekata u EU i Srbiji. Ovaj dijalog i saradnja obuhvataju sve relevantne aspekte odnosa između EU i Srbije u procesu pregovora o pristupanju.

Ova platforma civilnog društva između EESK i civilnog društva u Srbiji uspostavljena je u okviru institucionalnog okvira Sporazu-

ma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Srbije (SSP), kako bi organizacije civilnog društva sa obe strane mogle pratiti pregovore o pristupanju zemlje. Takođe, ovo je platforma za diskusiju o pitanjima od zajedničkog interesa i informisanje šire javnosti o izazovima koji su pred nama u toku procesa pregovora sa EU. Prvi sastanak je održan 2015. godine, a do sada je održano sedam sastanaka ovog tela.

Odbor čine 18 predstavnika, 9 predstavnika EESK-a i 9 predstavnika organizacija civilnog društva, poslodavaca i sindikata iz Srbije. Više informacija o strukturi, članovima Odbora i sve zajedničke deklaracije možete pronaći na [ovom linku](#).

Zbog ozbiljnih kršenja medijskih zakona i kodeksa, Odbor navodi da je nezavisnost rada Regulatornog tela za elektronske medije (REM) potrebno ojačati, a primenu njihovih, i odluke drugih regulatornih tela, moraju da osiguraju institucije sistema. Realnost nas opet vodi u neke druge (ne)prilike – mediji su se u 2018. susretali s pritiscima, procedura finansiranja medija iz budžeta Republike Srbije nije transparentna, uslovi za rad istraživačkih novinara se pogoršavaju, a kraj godine obeležili su i fizički napadi na jednog novinara.

Odbor je osudio verbalne napade na predstavnike civilnog društva i novinare koji se sve učestalije ponavljaju kroz provladine medije, a uvrede i uznemiravanje pre svega dolazi od predstavnika vlasti. Najučestalije se beleže napadi na braniteljke i branioce ljudskih prava, aktiviste za ljudska prava i demokratiju, kao i na novinare koji istražuju slučajeve korupcije i kriminala, monitoring izbornog sistema i druge teme koje prate razvoj vladavine prava i dobre uprave. Zbog toga, Odbor poziva institucije u Srbiji da garantuju zaštitu aktivistima civilnog društva i nezavisnim novinarima, a da prijave za napade i uznemiravanje procesuiraju i počinioce privedu pravdi. Do sada, veliki broj prijave verbalnih napada u medijima i na društvenim mrežama nije naišao ni na kakav odgovor zvaničnih institucija.

Osnovna prava na prvom ili poslednjem mestu?

Tokom 2018. godine predložene su izmene Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, kao i Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći. Predloženi nacrti okupili su brojne organizacije civilnog društva koje ukazuju na koji način će predložene izmene dublje ugroziti i udaljiti građane od pristupa pravdi i pravu na informisanje. Na kraju godine usvojen je i Zakon o zaštiti podataka o ličnosti bez prihvaćenih korekcija upućenih od civilnog društva i ekspertskih udruženja.

Mediji su se u 2018. susretali s pritiscima, procedura finansiranja medija iz budžeta Republike Srbije nije transparentna, uslovi za rad istraživačkih novinara se pogoršavaju, a kraj godine obeležili su i fizički napadi na jednog novinara.

Sve ovo ukazuje na ozbiljna pogoršanja za zaštitu građanskih prava i sloboda u Srbiji. Nazadovanje je prisutno i na nivou Evropske unije. Prema poslednjim istraživanjima sprovedenim na nivou EU, samo u 13 od 28 zemalja postoji „slobodni“ građanski prostor zasnovan na vrednostima demokratije i ljudskih prava.

Kršenje odredbi Lisabonskog sporazuma koji se odnose na slobodu okupljanja i slobode izražavanja aktivirali su tokom prošle godine i Evropski parlament, koji je prvi put izglasao rezoluciju o jednoj državi članici Unije (Mađarskoj) koja krši osnovna prava i vrednosti na kojima počiva demokratija i vladavina prava. Na koji način će ovaj presedan uticati na dalji razvoj događaja u Uniji, ali i u zemljama kandidatima, ostaje da se prati. Za sada, javne institucije dominantno poriču da ovakvi trendovi postoje. Naprotiv, kritički pristup biva dočekan kontranapadom: naslovnom u tabloidu, kampanjom u medijima, uskraćivanjem sredstava, perfidnim ili vrlo direktnim napadima. S brojem napada na aktiviste civilnog društva i novinare progresivno se povećava i broj potencijalnih izdajnika nacionalnog interesa. Jaz između onih koji rade za javni interes i protiv njega postaje sve veći. Izuzeci su oni kojima se pruži prilika da stranu samostalno izaberu.

*Ana Stevanović Zdravev,
Beogradska otvorena škola*

Intervju, Nj. E. Oana Kristina Popa

RUMUNIJA ĆE NASTAVITI DA SNAŽNO ZAGOVARA POLITIKU PROŠIRENJA*

Čvrsto verujem da 2025. godina ostaje dostižan cilj za članstvo država predvodnica ako ostanu posvećene primeni neophodne reformske agende. Zbog toga bi na ovaj indikativan termin koji je EU postavila u svojoj Strategiji proširenja trebalo gledati kao na moćan podsticaj za ubrzanje reformi. Ohrabrujemo Srbiju da iskoristi ovu priliku kako bi održala svoje reformske napore na visokom nivou.

Povodom rumunskog predsedavanja Savetom Evropske unije u predstojećem šestomesečnom periodu, razgovaramo sa Nj. E. Oanom Kristinom Popom, ambasadoricom Rumunije u Srbiji. Govorimo o budućnosti Zapadnog Balkana i njegovoj evropskoj perspektivi, o bilateralnoj saradnji i odnosu Rumunije prema Srbiji u procesu evropskih integracija – pomoći koju možemo dobiti i iskustvima iz kojih možemo učiti – o reformama, kao i o drugim važnim temama.

European Western Balkans: Šta su prioriteti rumunskog predsedavanja Savetom EU? Da li region Zapadnog Balkana ima mesto na agendi?

Oana Kristina Popa: Prioriteti rumunskog predsedavanja, pod motom „Kohezija, zajednička evropska vrednost“, biće fokusirani na četiri glavna stuba: obezbeđivanje konvergencije i kohezije u Evropi, kako bi se postigao održiv i jednak razvoj prilika za sve građane i države članice, kroz povećanu konkurenciju i smanjivanje razlika u razvijenosti, promovisanje povezanosti i

Rumunsko članstvo u EU je uspešna priča. Za Rumuniju, poslednjih 11 godina članstva predstavljaju period jačanja demokratije, društvenog razvoja, modernizacije i ekonomskog rasta, kao i vidljivih poboljšanja životnog standarda stanovništva. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta državnih institucija u borbi protiv korupcije predstavljale su prvi prioritet naše reformske agende.

digitalizacije, stimulisanja preduzetništva i konsolidaciju evropske industrijske politike; konsolidaciju bezbednije Evrope kroz povećanu koheziju među zemljama članicama u pogledu suočavanja s novim bezbednosnim izazovima i podršku inicijativama za saradnju u ovoj oblasti; konsolidaciju globalne uloge EU kroz promovisanje politike proširenja, akcije Evrope u susedstvu, dalju implementaciju Globalne strategije, obezbeđivanje neop-

Izvor: <https://europeanwesternbalkans.rs/>

hodnih resursa za EU i ispunjavanje svih globalnih obaveza EU; obezbeđivanje Evrope zajedničkih vrednosti kroz promovisanje politika borbe protiv diskriminacije, obezbeđivanje jednakih šansi i jednakog tretmana za muškarce i žene, kao i povećanje uključenosti građana, a posebno mladih, u debate o Evropi.

Predsednica Vlade Rumunije će 15. januara zvanično predstaviti detaljan pregled svih prioriteta rumunskog predsedavanja.

Region Zapadnog Balkana će ostati među glavnim prioritetima rumunskog mandata tokom predsedavanja Savetom EU. U tom smislu, oslanjajući se na rezultate postignute tokom bugarskog i austrijskog predsedavanja, nastavićemo da podržavamo evropsku perspektivu svih država regiona na osnovu njihovih posebnih zasluga i pridržavanja specifičnih kriterijuma u okviru procesa pristupanja.

EWB: Da li verujete da perspektiva članstva do 2025. godine za države koje su najviše odmakle u procesu pridruživanja i dalje ima zamajac? Kako Rumunija planira da doprinese njegovom održavanju?

OKP: Rumunija će nastaviti da snažno zagovara politiku proširenja, što će se odraziti i na prioritete predstojećeg predsedavanja Savetom EU. Prema tome, u svetlu naše sopstvene stručnosti i lekcija naučenih kroz proces pristupanja, voljni smo, sposobni i spremni da podržimo napore Beograda u procesu evropskih integracija.

Čvrsto verujem da 2025. godina ostaje dostižan cilj za članstvo država predvodnica ako ostanu posvećene primeni neophodne reformske agende. Zbog toga bi na ovaj indikativan termin koji je EU postavila u svojoj Strategiji proširenja trebalo gledati kao na moćan podsticaj za ubrzanje reformi. Ohrabrujemo Srbiju da iskoristi ovu priliku kako bi održala svoje reformske napore na visokom nivou.

EWB: Koji je najpoželjniji ishod procesa normalizacije odnosa između Srbije i Kosova za Rumuniju? Da li će činjenica da Vaša država nije priznala nezavisnost Kosova uticati na proces u bilo kom smislu?

OKP: Što se tiče procesa normalizacije odnosa Beograda i Prištine, Rumunija podržava održiv i sveobuhvatan sporazum, prihvaćen sa obe strane i podržan od strane međunarodne zajednice.

Rumunska zajednica u Srbiji i srpska zajednica u Rumuniji predstavljaju čvrst most između naše dve države i igraju ključnu ulogu u jačanju bilateralnih odnosa. Bilateralna saradnja u ovoj oblasti ima za cilj da osigura blagostanje građana obe zajednice i očuvanje kulturnog i jezičkog nasleđa.

Sigurna sam da sve uključene strane shvataju značaj napretka i pomirenja prilikom normalizacije odnosa Beograda i Prištine u okviru dijaloga koji Brisel održava kako bi se očuvala regionalna stabilnost i bolja budućnost za sve ljude u regionu.

Stav Rumunije je od početka bio principijelan i zasnovan na međunarodnom pravu, i to se neće promeniti u budućnosti. Kao članica Evropske unije, Rumunija ostaje posvećena konsolidaciji stabilnosti i prosperitetu širom regiona kroz instrumente i politike EU.

EWB: Kakvo je iskustvo Rumunije, kao jedne od država koje su najskorije pristupile Evropskoj uniji, u oblastima sprovođenja neophodnih reformi i borbi protiv korupcije, koje bi moglo biti od koristi Srbiji i drugim državama koje trenutno prolaze kroz ovaj proces?

OKP: Rumunsko članstvo u EU je uspešna priča. Za Rumuniju, poslednjih 11 godina članstva predstavlja period jačanja demokratije, društvenog razvoja, modernizacije i ekonomskog rasta, kao i vidljivih poboljšanja životnog standarda stanovništva. Jačanje zakonskog okvira i kapaciteta državnih institucija u borbi protiv korupcije predstavljale su prvi prioritet naše reformske agende.

Transformacija države, posebno u oblasti vladavine prava, može biti dug i težak proces. Vladavina prava je ključan prioritet na koji se osvrće rana faza procesa i mora da bude praćen rigoroznom primenom zakona kako bi se postigli opipljivi rezultati. Otvaranje poglavlja 23 i 24 u ranoj fazi procesa pregovaranja ostavlja dodatno vreme za razgovore, jasnije oblikuje pregovore i direktnije povezuje napredak u ovim oblastima sa sveukupnim napretkom procesa pristupanja. Tokom ovog procesa, broj uspešnih slučajeva treba da demonstrira kapacitet za primenu standarda pre nego što je stvarno pristupanje završeno.

Srbija je, kroz javne stavove koje su njeni lideri zauzeli, posvećena uspehu na svom evropskom putu, i mi smo voljni da ponudimo svoju podršku i stručnost kako bi se premostili svi izazovi

ovog procesa. Pregovori o proširenju će napredovati primenom strukturalnih reformi koje će omogućiti buduće funkcionisanje unutar EU kao države članice, posebno u duhu ključnih vrednosti i principa EU, kao i usklađenosti sa evropskim procedurama i zakonodavstvom. Zbog toga je Rumunija spremna da pomogne Srbiji neophodnim praktičnim savetima i lekcijama naučenim kroz proces integracije. Poglavlje 23 se izdvaja kao posebno relevantno u ovom aspektu. Zbog toga su vladavina prava, nezavisnost sudstva i sloboda medija ključni uslovi za pristupanje bilo koje države Evropskoj uniji.

Srbija je prepoznala te izazove i uvereni smo da će srpske vlasti biti u stanju da sprovedu ove reforme.

EWB: Jedna od problematičnih tema u bilateralnim odnosima Srbije i Rumunije bio je status nacionalnih manjina. Kako ocenjujete trenutnu situaciju u ovoj oblasti? Da li postoje potencijalni problemi koji bi mogli da nastanu u budućnosti?

OKP: Rumunska zajednica u Srbiji i srpska zajednica u Rumuniji predstavljaju čvrst most između naše dve države i igraju ključnu ulogu u jačanju bilateralnih odnosa.

Region Zapadnog Balkana će ostati među glavnim prioritetima rumunskog mandata tokom predsedavanja Savetom EU. U tom smislu, oslanjajući se na rezultate postignute tokom bugarskog i austrijskog predsedavanja, nastavice da podržavamo evropsku perspektivu svih država regiona na osnovu njihovih posebnih zasluga i pridržavanja specifičnih kriterijuma u okviru procesa pristupanja.

Bilateralna saradnja u ovoj oblasti ima za cilj da osigura blagostanje građana obe zajednice i očuvanje kulturnog i jezičkog nasleđa. U tom smislu postignut je značajan napredak putem ponovnog aktiviranja Rumunsko-srpske međuvladine komisije za oblast nacionalnih manjina putem imenovanja kopredavajućeg sa srpske strane. Uvereni smo da će obaveze u ovoj oblasti biti realizovane u praksu u bliskoj budućnosti nakon što je Komisija, koja predstavlja najpovoljniji okvir za bilateralni dijalog o pitanjima nacionalnih manjina, ponovo počela sa radom.

* Intervju je preuzet s
Portala European Western Balkans
<https://europeanwesternbalkans.rs/>

Ekološke poruke iz Brisela

ZA ODBRANU SVOJIH REKA

Male hidroelektrane postale su široko poznat pojam svima u Srbiji tokom 2018. godine. Borba meštana i aktivista protiv malih hidroelektrana u pojedinim mestima traje već godinama, ali je tokom 2018. došlo do njenog zaoštavanja. Žalbe na male hidroelektrane, koje uništavaju prirodno okruženje, ostavljaju sela bez vode i donose profit na račun pražnjenja zajedničke kase, pronašle su svoj put sve od zaseoka Stare planine do Evropskog parlamenta.

Tokom leta je Evropski parlament, na poziv Tomasa Vajsa, poslanika iz redova Zelene poslaničke grupe, bio domaćin debate pod nazivom „Spasimo Plavo srce Evrope“ (*Save the Blue Heart of Europe*). U debati čiji je fokus bio na pretnji s kojom se suočava preko 3.000 reka širom Balkana, učestvovali su visoki predstavnici Evropske komisije, predstavnici organizacija civilnog društva, kao i lokalnih zajednica koje su direktno ugrožene izgradnjom malih hidroelektrana (MHE). Naglašeno je tada da, iako je tranzicija ka „čistim“ izvorima energije neophodna, male hidroelektrane izazivaju veliku štetu uz minimalan doprinos energetske sektoru, kao i da postoje mnogo efikasniji modeli prelaska na obnovljive izvore energije. Da ova letnja debata nije održana samo pro forme i da nije skroz zaboravljena, pokazale su rezolucije Evropskog parlamenta na izveštaje Evropske komisije o napretku zemalja Zapadnog Balkana u procesu pristupanja EU. Tako se u Rezoluciji o Crnoj Gori poziva na stopiranje investicija u energetske projekte koji štete prirodi; u Rezoluciji o Albaniji poziva se na preispitivanje projekata sa sumnjivim procenama uticaja i strateškim procenama uticaja na životnu sredinu. Nakon inicijative lokalnih zajednica, organi-

zacija civilnog društva, medija, neformalnih grupa i pojedinaca, a uz pomoć poslanika Zelene grupe u Evropskom parlamentu, problem izgradnje malih hidroelektrana na Staroj planini našao se i u Rezoluciji Evropskog parlamenta o Srbiji.

Rezolucija koju je predložio izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Dejvid Mekalister usvojena je većinom glasova. Jedan od prihvaćenih amandmana, koji je podneo poslanik iz Zelene grupe Igor Šoltes, odnosi se na poziv vlastima u Srbiji da

U međuvremenu, sve više građana se organizuje u nameri da sačuva svoje reke, ohrabreni primerima borbe stanovnika Stare planine. Kako se stanje od letošnjeg protesta u Pirotu nije popravilo, za 27. januar zakazan je protest u Beogradu, sa samo jednim zahtevom: moratorijumom na izgradnju svih derivacionih malih hidroelektrana u Srbiji.

usvoje neophodne mere zarad očuvanja zaštićenih prirodnih područja, s naglaskom na problematične hidroenergetske projekte u parku prirode Stara planina. Pored toga, predlog sadrži i poziv za povećanje transparentnosti pri planiranju projekata kroz veće učešće javnosti i konsultacije sa svim zainteresovanim stranama.

Autorka: Mirjana Jovanović

Rezolucije Evropskog parlamenta nemaju obavezujući karakter već služe kao smernice zemljama koje se nalaze u procesu evropskih integracija, kao i državama članicama EU. Ovaj neobavezujući karakter vidljiv je i na terenu, gde uprkos hladnom vremenu još uvek traju borbe lokalnog stanovništva i investitora. Nakon puno direktnih akcija u cilju sprečavanja izgradnje MHE koje će njihova sela ostaviti bez vode, letos je organizovan protest u Pirotu na kome se zahtevala obustava izgradnje MHE. U međuvremenu, sve više građana se organizuje u nameri da sačuva svoje reke, ohrabreni primerima borbe stanovnika Stare planine. Kako se stanje od letošnjeg protesta u Pirotu nije popravilo, za 27. januar zakazan je protest u Beogradu, sa samo jednim zahtevom: moratorijumom na izgradnju svih derivacionih malih hidroelektrana u Srbiji.

Loš kvalitet vazduha već je hronični problem s kojim se susreću stanovnici urbanih mesta u Srbiji. Tokom zimskog perioda godine, kada se faktoru saobraćaja pridoda faktor sagorevanja fosilnih goriva u individualnim i kolektivnim ložištima, dolazi do značajnih prekoračenja i velikih količina zagađujućih materija u vazduhu. Beograd je na listi zagađenih gradova, pojedinih dana, bio čak ispred Pekinga.

Kvalitet vazduha – alarmantno loš

Dok su male hidroelektrane prepoznate kao gorući problem tokom 2018. godine, loš kvalitet vazduha već je hronični problem s kojim se susreću stanovnici urbanih mesta u Srbiji. Tokom zimskog perioda, kada se faktoru saobraćaja pridoda faktor sagorevanja fosilnih goriva u individualnim i kolektivnim ložištima, dolazi do značajnih prekoračenja i velikih količina zagađujućih materija u vazduhu. Beograd je na listi zagađenih gradova, pojedinih dana, bio čak ispred Pekinga i drugih kineskih gradova. U posebno teškoj situaciji su, zbog specifične geografske lokacije koja pomaže stvaranju temperature inverzije, Užice i Valjevo koji prednjače u zagađenju vazduha. Podaci o zagađenju, zajedno sa izveštajem Svetske zdravstvene organizacije o broju smrtnih slučajeva uzrokovanih time, podstakle su Evropski parlament da u Rezoluciju o Srbiji uvrsti i kvalitet vazduha. Iskazana je duboka zabrinutost zbog alarmantnog nivoa zagađenja vazduha u Srbiji. Nadležni organi se pozivaju da donesu kratkoročne mere za smanjenje zagađenja, dok se očekuje reformisanje srednjoročnih i dugoročnih mera u domenu transporta i mobilnosti u velikim gradovima, kako bi se kvalitet vazduha popravio.

Problem lošeg kvaliteta vazduha nije skorašnji problem, ali su se uzroci zagađenja vazduha u međuvremenu promenili. Nekada je glavni uzročnik bila industrijska proizvodnja, naročito fabrike, koje su se nalazile u blizini stambenih objekata. Kako industrije gotovo da više nema, danas su posredi drugi izvori zagađenja. Glavni uzročnici u gradovima sada predstavljaju saobraćaj, nekontrolisana gradnja, individualna ložišta, a pre svega energetska siromaštvo koje pogađa sve više ljudi. Kada se ovom doda i nepovoljna fizičko-geografska pozicija na kojoj se pojedini gradovi nalaze, dobijamo smrtonosnu smešu gasova. Zbog svih ovih faktora, ispravna rešenja mogu biti jedino ona dugoročna, koja se formulišu kroz multisektorsku saradnju.

*Predrag Momčilović,
Beogradska otvorena škola*

Poruke iz Evropskog parlamenta

NEOBAVEZUJUĆE, ALI ZNAČAJNE KRITIKE

Iako je Rezolucijom pozdravljen rad na ekonomskim reformama i predanoj bilateralnoj saradnji sa susedima, kao i učestvovanju u regionalnim inicijativama, nakon ovih uvodnih pohvala uvek stoji jedno, semantički predstavljeno u različitim formama, „ali“ čiji je tekst mnogo duži.

Rezolucija Evropskog parlamenta o Srbiji usvojena je 29. novembra 2018. godine u Briselu, kada su usvojene i rezolucije o Albaniji, Kosovu*, Makedoniji i Crnoj Gori.

Izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju Dejvid Mekalister predstavio je njen Nacrt pred poslanicima, koji su potom uložili amandmane. Ukupno se šest amandmana našlo u Rezoluciju i oni su se odnosili na osudu uništavanja lične svojine i onemogućavanje kretanja pojedinca u Savamali u Beogradu 2016. godine, izjave pojedinih srpskih zvaničnika o genocidu u Srebrenici i izgradnju mini-hidroelektrana na Staroj planini koja šteti životnoj sredini.

Problem predstavlja i smanjeni kapacitet diskusije u Skupštini, a istaknuto je i da je opozicija izuzetno važna za njen rad i da opozicioni predstavnici ne smeju biti predmet klevete, kao ni institucije Ombudsmana i Poverenika, koje su od velikog značaja za funkcionalnu demokratiju. Dodaje se i da bi proces promene Ustava trebalo da bude inkluzivniji i dostupan široj javnosti, tj. da bi srpske vlasti trebalo da organizuju i uključe se u široku javnu debatu.

Iako je Rezolucijom pozdravljen rad na ekonomskim reformama i predanoj bilateralnoj saradnji sa susedima, kao i učestvovanju u regionalnim inicijativama, nakon ovih uvodnih pohvala uvek stoji jedno, semantički predstavljeno u različitim formama, „ali“ čiji je tekst mnogo duži.

Tako, više puta se vlasti pozivaju da dublje krenu u **reformu u oblasti vladavine prava**, uključujući i nezavisnost pravosuđa, koja bi trebalo da obezbedi i transparentnije rezultate u **borbi protiv korupcije**, naročito u slučajevima kada su optuženi javni zvaničnici. Takođe, naglašava se **nedovoljna uloga Skupštine Srbije u nadgledanju vlade** i poziva na smanjenje korišćenja procedure donošenja zakona po hitnom postupku, ali i da je potrebno doneti novi Zakon o zaštiti podataka o ličnosti,

Izvor: <https://argumenti.rs>

koji će biti usaglašen sa EU standardima i dobrim praksama. Problem predstavlja i smanjeni kapacitet diskusije u Skupštini, a istaknuto je i da je opozicija izuzetno važna za njen rad i da opozicioni predstavnici ne smeju biti predmet klevete, kao ni institucije Ombudsmana i Poverenika, koje su od velikog značaja za funkcionalnu demokratiju. Dodaje se i **da bi proces promene Ustava** trebalo da bude inkluzivniji i dostupan široj javnosti, tj. da bi srpske vlasti trebalo da organizuju i uključe se u široku javnu debatu.

Uloga **civilnog društva** je takođe prepoznata kao ključna za dobro funkcionisanje demokratije. Pozvano je na pojačanje saradnje vlasti sa organizacijama civilnog društva (OCD), naročito ženskim organizacijama i grupama za ljudska prava i osuđene su negativne kampanje prema određenim OCD. Potrebno je uložiti napore kako bi OCD imale uređeno okruženje u kom rade, kroz usvajanje nacionalne strategije i odgovarajućeg akcionog plana, ali i omogućiti im da više učestvuju prilikom izrade nacrtu zakona, naročito u delovima koji mogu da utiču na njihov rad.

Tako, više puta se vlasti pozivaju da dublje krenu u reforme u oblasti vladavine prava, uključujući i nezavisnost pravosuđa, koja bi trebalo da obezbedi i transparentnije rezultate u borbi protiv korupcije, naročito u slučajevima kada su optuženi javni zvaničnici.

Na kraju ovog teksta, osvrnuli bismo se i na trenutno vrlo aktuelnu temu **slobode medija**. Često se može čuti pitanje „Zašto EU ne reaguje na sve veće pritiske na medije u Srbiji?“.

Ipak, barem na papiru, mediji su imali svoje mesto u Rezoluciji i to u vidu podsetnika da srpske vlasti moraju pojačati svoje napore da se poboljša situacija za slobodne medije i da su pretnje novinarima i novinarskim agencijama ozbiljan razlog za zabrinutost. Preporuka vlastima je da neprekidno javno osuđuju ovakvo ponašanje, uzdrže se od mešanja u poslovanje medija i da se posvete rešavanju slučajeva napada na novinare. Slobodniji mediji bi doprineli i izveštavanju o alarmantnom nivou zagađenosti vazduha u nekoliko gradova u Srbiji, zbog čega je Rezolucija i pozvala vlasti da donesu neophodne kratkoročne mere, kako bi zaštitile svoje građane.

Ova Rezolucija nije obavezujuća i predstavlja odgovor i mišljenje parlamenta na godišnji izveštaj Evropske komisije o napretku Srbije u procesu evropskih integracija. Ipak, greška bi bila ukoliko bi se zaključilo da ove rezolucije predstavljaju samo ponavljanje stavova Komisije EU i nisu značajne, jer one imaju veći stepen političkih elemenata koji ukazuju na pojedinačne slučajeve i prakse u Srbiji, te svojim političkim značajem zavređuju pažnju zvaničnika, medija i javnosti. Međutim, iznenađujuće je da ove godine Narodna skupština Srbije nije diskutovala o ovoj Rezoluciji.

*Milica Mijatović,
Beogradska otvorena škola*

Izvor: <https://www.vocaleurope.eu>

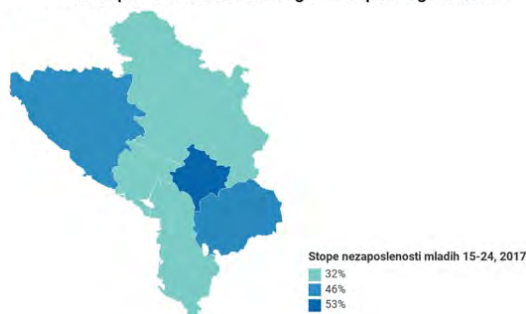
Organizacije civilnog društva i nezaposlenost mladih

NEISKORIŠĆENI POTENCIJALI, PROBLEMI I REŠENJA

Kako povećati učešće organizacija civilnog društva u politikama zapošljavanja i obezbediti da se preko njih čuje i glas mladih ljudi s kojima rade? Ključno je postojanje uspostavljenog partnerstva svih relevantnih aktera u kojima će i ove organizacije imati svoju ulogu i prostor za razmenu mišljenja i iskustva.

Nezaposlenost mladih je i dalje gorući problem u Srbiji, kao i u drugim zemljama regiona Zapadnog Balkana. Iako među njima postoje razlike, zajedničko im je to što su stope nezaposlenosti mladih u regionu višestruko veće nego u zemljama Evropske unije.

Nezaposlenost mladih u regionu Zapadnog Balkana

Prema: Active Labour Market Measures for Youth Employment – Key Policy Challenges in the Western Balkans, 2018

Imajući u vidu dalekosežne posledice nezaposlenosti mladih, dosta napora se ulaže u osmišljavanje i sprovođenje mera usmerenih na podsticanje njihove zapošljivosti i zapošljavanja. **Nezaposlenost mladih pominje se i kao izazov za Srbiju u nekoliko poslednjih godišnjih izveštaja EU o procesu evropskih integracija.** Unapređivanje politika i mera zapošljavanja mladih je takođe jedna od tema i u okviru Poglavlja 19 – socijalna politika i zapošljavanje, za koje se ovih dana željno iščekuje i usvajanje Akcionog plana. Razmera problema poziva na pažljivo praćenje kvaliteta mera i učešće velikog broja partnera.

Ilustrativni primer trenutnog stanja je neučestvovanje organizacija civilnog društva u kreiranju i donošenju mera aktivne politike zapošljavanja. U Srbiji, organizacije civilnog društva nemaju svog predstavnika u Radnoj grupi za Nacionalni akcioni plan zapošljavanja. Samim time sužen je prostor za davanje konkretnih predloga za unapređenje mera koje su direktno usmerene na mlade i za koje se godišnje opredeljuju određena sredstva.

Nedovoljno učešće organizacija civilnog društva

Veliki broj organizacija civilnog društva se aktivno bavi projektima čiji je cilj doprinos zapošljivosti i zapošljavanju mladih i samim tim poseduju informacije s terena o potrebama mladih. Mnoge organizacije su u ovoj oblasti angažovane kao pružaoci usluga, pa tako neretko posreduju između poslodavaca i mladih ljudi prilikom organizovanja radnih praksi i organizuju obuke za razvijanje veština traženih na tržištu rada. Na ovaj način, one imaju priliku i da direktno učestvuju u razvoju i evaluaciji različitih mera za zapošljavanje mladih, što onda kasnije može biti upotrebljeno u planiranju mera na nacionalnom nivou.

Pa ipak, njihova uloga u pružanju usluga za unapređenje veština mladih i njihovo iskustvo u neposrednom radu s mladim ljudima nisu dovoljno prepoznati. Preporuka skorašnje analize o aktivnosti organizacija civilnog društva koje rade s mladima, koju je vodila Beogradska otvorena škola u saradnji s partnerima na projektu „Web4YES – Inicijativa organizacija civilnog društva Zapadnog Balkana za zapošljavanje mladih“, jeste da je neophodno obezbediti njihovo učešće u svim fazama ciklusa javnih politika – izrade, implementacije, monitoringa i evaluacije javnih politika.

Ilustrativni primer trenutnog stanja je **neučestvovanje organizacija civilnog društva u kreiranju i donošenju mera aktivne politike zapošljavanja.** U Srbiji, organizacije civilnog društva nemaju svog predstavnika u Radnoj grupi za Nacionalni akcioni plan zapošljavanja. Samim tim sužen je prostor za davanje konkretnih predloga za unapređenje mera koje su direktno usmerene na mlade i za koje se godišnje opredeljuju određena sredstva. Ova situacija nije jedinstvena u regionu – organizacije civilnog društva u regionu Zapadnog Balkana po pravilu, za razliku od drugih predstavnika zainteresovanih strana, nemaju članstvo u upravnim odborima i isključene su iz procesa donošenja odluka.

UČEŠĆE PREDSTAVNIKA U UPRAVNIM ODBORIMA DRŽAVNIH AGENCIJA ZA ZAPOS LJAVANJE

	Predstavnici državnih institucija	Predstavnici poslodavaca	Predstavnici sindikata	Predstavnici organizacija civilnog društva
Srbija	X	X	X	
BiH	X	X	X	
Crna Gora	X	X	X	
Kosovo*	X	X	X	
Makedonija	X	X	X	
Albanija	X	X	X	

Prema: Active Labour Market Measures for Youth Employment – Key Policy Challenges in the Western Balkans, 2018

Pored kreiranja javnih politika, potencijal za saradnju sa organizacijama civilnog društva, koji je u velikoj meri neiskorišćen, je i na polju sprovođenja usvojenih politika, gde je ključno informisanje mladih o mogućnostima koje su im dostupne. Naime, podaci istraživanja ukazuju na to da informacije o merama aktivne politike zapošljavanja, koje su dostupne mladima putem Nacionalne službe za zapošljavanje, često nisu dovoljno vidljive. Organizacije civilnog društva koje imaju iskustva u radu s mladima mogu podeliti svoje znanje sa institucijama o efektivnim načinima informisanja, kako bi se obezbedilo da ove usluge dopru do mladih ljudi kojima su potrebne.

Podaci istraživanja ukazuju na to da informacije o merama aktivne politike zapošljavanja, koje su dostupne mladima putem Nacionalne službe za zapošljavanje, često nisu dovoljno vidljive. Organizacije civilnog društva koje imaju iskustva u radu s mladima mogu podeliti svoje znanje sa institucijama o efektivnim načinima informisanja, kako bi se obezbedilo da ove usluge dopru do mladih ljudi kojima su potrebne.

Mere zapošljavanja po meri mladih

Kako povećati učešće organizacija civilnog društva u politikama zapošljavanja i obezbediti da se preko njih čuje i glas mladih ljudi s kojima rade? Ključno je postojanje uspostavljenog partnerstva svih relevantnih aktera u kojima će i ove organizacije imati svoju ulogu i prostor za razmenu mišljenja i iskustva.

U ovom pogledu, značajna su i iskustva drugih organizacija iz regiona koje se suočavaju sa sličnim izazovima. Primer je pilotiranje Garancije za mlade u Makedoniji, koja predstavlja inicijativu na evropskom nivou da svi mladi ljudi do 25 godina dobiju ponudu za kvalitetan posao koji odgovara njihovim veštinama i iskustvu, priliku da nastave obrazovanje ili da se uključe u programe praksi. Podaci iz zemalja koje imaju iskustvo sa implementacijom Garancije za mlade ukazuju na to da ona može imati efekta, ukoliko su mere kreirane i sprovedene na odgovarajući način. U okviru pripreme i implementacije Garancije za mlade u Makedoniji, prateći praksu na evropskom nivou, na različite načine su uključene i organizacije civilnog društva koje rade s mladima.

Nezaposlenost mladih je kompleksan problem koji je hitan za rešavanje. Kako bi se obezbedila razmena iskustva u ovoj oblasti, ključno je postojanje konstruktivnog dijaloga između svih aktera koji se bave unapređivanjem položaja mladih na tržištu rada.

*Aleksandra Đurović i Jelena Manić Radoičić,
Beogradska otvorena škola*

Evropske brige i napredak

ZAKLJUČCI EVROPSKOG SAVETA

Šta je sve rečeno i o čemu je bilo reči na poslednjem samitu ES u 2018. godini?

Krajem 2018. godine (13. i 14. decembra), lideri Evropske unije sastali su se u Briselu na poslednjem ovogodišnjem samitu Evropskog saveta. Pitanja o kojima su raspravljali bilo je mnoštvo – višegodišnji finansijski okvir, jedinstveno tržište, migracije i spoljni odnosi itd. Takođe, govorilo se i o klimatskim promenama, bezbednosti i odbrani, dezinformacijama, borbi protiv rasizma i ksenofobije i učešću građana.

Od Bregzita do finansija

Na posebnom sastanku, u formatu EU27, nakon obraćanja britanske premijerke Tereze Mej, lideri su raspravljali o Bregzitu. Glasanje o dogovoru o izlasku Britanije iz Evropske unije, koje je trebalo da bude održano u nedelji pre sastanka Lidera EU, u britanskom parlamentu, odloženo je za januar. Sporna tačka dogovora o Bregzitu, koji će definisati uslove napuštanja Unije i buduće odnose, je bekstop plan za irsku granicu.

Naglašeno je da se o Sporazumu o povlačenju Velike Britanije iz EU ne može ponovo pregovarati i da je neophodno da se ubrzano radi na pripremama za napuštanje Velike Britanije i uticaju koji će izlazak Britanije imati na EU.

Evropski savet je diskutovao i o višegodišnjem finansijskom okviru (MFF), dugoročnom budžetu EU. Pozdravljen je rad na novom finansijskom okviru i pozvano je buduće Predsedništvo Saveta EU da razvije pravac za sledeću fazu pregovora, s ciljem postizanja sporazuma u Evropskom savetu u jesen 2019. godine.

Na dnevnom redu Samita našlo se i jedinstveno tržište kao jedno od velikih dostignuća Unije koje je donelo mnogo prednosti građanima Evrope. Njegov glavni cilj je da obezbedi blagostanje, inkluzivni rast i stvaranje novih radnih mesta, kroz investicije i rast konkurentnosti na svetskom nivou. Na sastanku Saveta naglašeno je da treba nastaviti s programom unapređenja usluga jedinstvenog tržišta i s razvijanjem naprednog pristupa jedinstvenom tržištu.

Savet je pozvao Evropski parlament da se usaglase po pitanju predloga vezanih za dalju regulaciju jedinstvenog tržišta, kako bi se uklonile postojeće prepreke, naročito one u oblasti usluga, kao i sprečilo nastajanje novih barijera i uklonili rizici od fragmentacije tržišta.

Zajedničke odluke i pravila treba da budu prihvaćene i sprovedene na svim nivoima vlasti s ciljem uspostavljanja standarda i obezbeđivanja pametne primene regulatornih principa, poput subsidiarnosti i proporcionalnosti. Naglašeno je da se mora više uraditi ne bi li se Evropska unija u izazovnom globalnom

Izvor: <https://www.consilium.europa.eu>

okruženju pozicionirala kao čvrsta, samouverena i autonomna svetska ekonomija.

Takođe, neophodno je da se jedinstveno tržište razvija u pravcu prihvatanja digitalne transformacije, uključujući veštačku inteligenciju, ekonomiju podataka i prateće usluge, povezivanje i prelazak na zelenu ekonomiju, kao i da se ojača veza između srodnih politika koje se tiču ove oblasti.

O migrantima i granicama

Evropski savet je ukazao na važnost implementacije sveobuhvatnog pristupa kada je migrantska politika u pitanju. Ovaj pristup kombinuje efikasniju kontrolu spoljnih granica Evropske unije, povećanu aktivnost van granica EU i unutrašnje aspekte ove politike.

Kao napredak, navodi se da je broj nelegalnih prelazaka granica smanjen na nivo pre migrantske krize, kao i da se opadanje ovog broja nastavlja, što je rezultat spoljne migacione politike EU i njenih država članica, zasnovane na kontroli spoljnih granica i borbi protiv krijumčara, a u saradnji sa zemljama porekla migranata i zemljama tranzita. Lideri EU naglasili su da treba nastaviti sa sprovođenjem i unapređenjem ove politike. Pažnja treba da bude usmerena kako na postojeće tako i na novonastajuće rute, naročito u svetlu povećanja broja migranata na zapadnim i istočnim mediteranskim rutama.

Kada je reč o unutrašnjoj politici, Evropski savet poziva na zaključenje pregovora u okviru Evropske agencije za graničnu i obalnu stražu i pozdravlja sporazum postignut 6. decembra, u pogledu unapređenja mandata ove agencije kada je u pitanju politika povratka i saradnja s trećim zemljama. Dalji napori moraju se učiniti u cilju zaključivanja pregovora o Direktivi o povratku, Evropskoj agenciji za podršku sistemu azila i Zajedničkom evropskom sistemu azila.

Spoljni odnosi i spoljna politika

Lideri EU razmatrali su niz pitanja vezanih za spoljne odnose i spoljnu politiku, uključujući i pripreme za nadolazeći samit s Ligom Arapskih država, koji će se održati od 24. do 25. februara 2019. godine u Šarm el Šeiku u Egiptu.

Potom, izražena je zabrinutost zbog dešavanja u Kerčkom moreuzu i Azovskom moru, kao i zbog kršenja međunarodnog prava od strane Rusije. Na Samitu je potvrđena posvećenost međunarodnom pravu, suverenitetu, teritorijalnom integritetu i nezavisnosti Ukrajine, kao i nepriznavanju nelegalnog pripajanja Krima. Kako je zaključeno, ne postoji opravdanje za upotrebu vojnih snaga od strane Rusije, pa su stoga lideri EU produžili važenje ekonomskih sankcija na novih šest meseci, usled pooštrenih tenzija izazvanih ovim sukobom. Evropski savet zahteva puštanje svih zarobljenih ukrajinskih mornara, kao i vraćanje zaplenjenih plovila i omogućavanje slobodnog prolaska kroz Kerčki moreuz.

Još jedna od tema u oblasti spoljnih odnosa bio je i Sporazum o slobodnoj trgovini između EU i Japana. Savet je pozdravio pozitivno glasanje u Evropskom parlamentu o ovom Sporazumu i iščekuje se njegovo stupanje na snagu i početak sprovođenja.

Nekoliko reči o klimi

Evropski savet pozvao je na akciju na osnovu predstavljene strategije Evropske komisije „Čista planeta za sve“, uzimajući u obzir ishod COP24 u Katovicama. Evropski savet će u prvoj polovini 2019. godine pružiti smernice o pravcu delovanja i političkim prioritetima, kako bi se omogućilo EU da donese dugoročnu strategiju do 2020, u skladu s Pariskim sporazumom o klimi.

EU – važan bezbednosni akter

Napredak je ostvaren i u oblasti bezbednosti i odbrane, uključujući i sprovođenje Stalne strukturne saradnje, kao i u poboljšanju vojne mobilnosti, u implementaciji Programa evropskog industrijskog razvoja odbrane i u pregovorima o Fondu za odbranu. Lideri EU podržali su aktivnosti civilnih misija u sklopu Zajedničke spoljne i bezbednosne politike i zaključili da sve ove inicijative doprinose unapređenju strateške autonomije EU i njenog kapaciteta da deluje kao važan bezbednosni akter, kroz dopunjavanje i sprovođenje aktivnosti NATO-a i osnaživanje EU – NATO saradnje, uz puno poštovanje principa inkluzivnosti, reciprociteta i autonomije odlučivanja EU.

Borba protiv dezinformacija

Namerno širenje sistematskih i dezinformacija velikog obima, kao dela hibridnog rata, predstavlja strateški izazov za demokratske sisteme, zaključeno je na sastanku Evropskog saveta. To zahteva hitan odgovor koji će biti dugoročno održiv, a koji je u skladu s poštovanjem osnovnih prava.

Evropski savet pozvao je na brzu i koordinisanu implementaciju Zajedničkog akcionog plana za jačanje napora u borbi protiv dezinformacija, koju su predstavile Komisija i Visoka predstavnica EU za zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku. Ovaj Akcioni plan ima za cilj da poveća kapacitete i mogućnosti Evropske unije da koordinisano i u saradnji s državama članicama odgovori na pretnje, mobilise privatni sektor i poveća društveni otpor dezinformacijama.

Još jednom, Evropski savet je osudio sve oblike antisemitizma, rasizma i ksenofobije i naglasio važnost borbe protiv netolerancije. Pozdravio je usvajanje Deklaracije o borbi protiv antisemitizma od 6. decembra 2018. godine.

Podstaći građansku participaciju

Evropski savet podržao je i održavanje dijaloga i konsultacija s građanima i to vidi kao jedinstvenu priliku da se podstakne građanska participacija. U zajedničkom izveštaju, koji su pripremili sadašnje i buduće predstavništvo Saveta EU, i u brojnim nacionalnim izveštajima, izražena je zabrinutost ali i veliko očekivanje kada je reč o građanskoj participaciji. Na neformalnom sastanku u Sibiru, u Rumuniji, koji će se održati 9. maja 2019. godine, šefovi država ili vlada raspravljaju o prioritetima za naredni institucionalni ciklus, sa ciljem usvajanja Strateškog plana u junu 2019. godine.

Lideri EU će se ponovo sastati na samitu Evropskog saveta 21. marta 2019. godine u Briselu.

*Tamara Arsić,
Beogradska otvorena škola*

Pridružite nam se!

JAČANJE GRAĐANSKE SVESTI

Građani i građanke će kroz projekat „YOU4EU – Učešće građana 2.0“ imati priliku da indirektno komuniciraju s nosiocima vlasti o aktuelnim društvenim temama i ukažu na aspekte javnih politika koji ne donose zadovoljavajuće rezultate. Komunikacija će se odvijati preko društvenih mreža i drugih postojećih onlajn-platформи i biće otvorena za sve zainteresovane građane i građanke koji žele da preispituju ciljeve, prioritete, planove i rezultate organa vlasti.

Odlučivanje nosilaca vlasti se sve češće odvija daleko od očiju javnosti, a učešće građana i građanki u identifikovanju pravaca razvoja, ključnih problema i načina njihovog rešavanja je neretko svedeno na minimum. Kako bi se ova tendencija – udaljavanje nosilaca vlasti od demokratske baze – zaustavila, važno je jačati svest građana o njihovoj ulozi u kreiranju demokratski odgovornog i socijalno inkluzivnog društva, kao i razvijati kanale i mehanizme komunikacije.

Od proleća 2019. pozivamo vas da nam se priključite u onlajn-takmičenju u 11 evropskih država na kojem će zainteresovani potencijalni učesnici moći da predlože inovativne platforme ili aplikacije koje bi predstavljale interaktivan kanal komunikacije građana i građanki s donosiocima odluka. Najbolji predlozi biće nagrađeni. Od jeseni pripremite se za debate koje će omogućiti kritičko promišljanje pravaca razvoja nacionalnih javnih politika u kontekstu evropskih ciljeva i planova, uz osvrt na izazove koji stoje pred Evropskom unijom i načinima njihovog rešavanja.

U septembru 2018. godine počela je implementacija projekta „YOU4EU – Učešće građana 2.0“ koji Beogradska otvorena škola realizuje u partnerstvu sa organizacijama iz Slovenije (PiNA), Hrvatske (GONG) i Crne Gore (Institut alternativa). Projekat će trajati do februara 2020. godine, a sprovodi se uz podršku Evropske unije u okviru programa Evropa za građane i građanke.

Fokus projekta je na građanima i građankama i jačanju njihove uloge u procesima kreiranja i implementacije javnih politika, koje treba da doprinesu društvenom razvoju i uspostavljanju zajednice koja brine o dobrobiti svojih građana i građanki.

Cilj „YOU4EU – Učešće građana 2.0“ projekta je upravo osnaživanje građana i građanki u njihovoj ulozi aktivnih nosilaca

Izvor: BOŠ arhiva

društvenih promena na nacionalnom i evropskom nivou i jačanje njihove informisanosti o pravcima, dometima i izazovima društvenog razvoja u kontekstu evropskih integracija.

Građani i građanki će kroz projekat imati priliku da indirektno komuniciraju s nosiocima vlasti o aktuelnim društvenim temama i ukažu na aspekte javnih politika koji ne donose zadovoljavajuće rezultate. Komunikacija će se odvijati preko društvenih mreža i drugih postojećih onlajn-platформи i biće otvorena za sve zainteresovane građane i građanke koji žele da preispituju ciljeve, prioritete, planove i rezultate organa vlasti.

U decembru 2018. godine otpočela je i kampanja prikupljanja pitanja građana i građanki usmerenih ka donosiocima odluka na nivou Srbije i Evropske unije. Kampanja je realizovana na Fejsbuku, Tviteru i Instagramu, gde su građani i građanke imali priliku da ostave svoja mišljenja, komentare i pitanja na dve aktuelne teme – sloboda medija i zaštita životne sredine.

Kampanja se nastavlja u januaru, nakon čega će uslediti izrada upitnika s najčešće postavljanim pitanjima, koji će biti upućen relevantnim donosiocima odluka. Ključni izazovi i problemi koji su građani i građanki istakli u kampanji biće prikazani zajedno sa odgovorima u publikaciji „50 ključnih pitanja za budućnost Evrope“, u čijoj izradi će učestvovati sve partnerske organizacije na projektu.

Od proleća 2019. pozivamo vas da nam se priključite u onlajn-takmičenju u 11 evropskih država, na kojem će zainteresovani potencijalni učesnici moći da predlože inovativne platforme ili aplikacije koje bi predstavljale interaktivan kanal komunikacije građana i građanki s donosiocima odluka. Najbolji predlozi biće nagrađeni. Od jeseni pripremite se za debate na konferencijama koje će biti organizovane u svim zemljama učesnicama u ovom projektu, na kojima će se razgovarati o rezultatima istraživanja projekta predstavljenim u publikaciji „50 ključnih pitanja za budućnost Evrope“, kao i o ulozi građana i građanki u procesu odlučivanja, preprekama i izazovima koji se javljaju na tom planu. Debate će omogućiti kritičko promišljanje o pravcima razvoja nacionalnih javnih politika u kontekstu evropskih ciljeva i planova, uz osvrt na izazove koji stoje pred Evropskom unijom i načinima njihovog rešavanja. Publikacija će na kraju projekta biti predstavljena i u sedištu Evropske unije u Briselu.

Marija Todorović,
Beogradska otvorena škola

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

Beogradska otvorena škola

Masarikova 5/16,
11000 Beograd, Srbija

T: +381 11 30 61 372
F: +381 11 36 13 112
E: eupregovori@bos.rs
W: eupregovori.bos.rs i www.bos.rs
S: www.facebook.com/bos.rs
S: twitter.com/boskola

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Ukoliko želite da redovno dobijate bilten „Progovori o pregovorima” prijavite se [OVDE](#).

Stalo nam je do Vašeg mišljenja i povratne informacije – molimo Vas da nas kontaktirate odgovorom na mejl eupregovori@bos.rs i pošaljete nam sugestije o tome kako možemo da poboljšamo ovaj bilten. Takođe, ukoliko smatrate da bilten nije relevantan za Vaš delokrug rada ili ako niste zainteresovani da ga primete ubuduće, možete nam to javiti odgovorom na ovu [poruku](#).

Ukoliko želite da primete informacije o specifičnim poglavljima u okviru procesa pregovara Srbije sa EU popunite **Upitnik**, koji se nalazi na sledećem [LINKU](#).